

ชื่อเรื่อง : วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมอีสานจากกลอนลำของหมอลำ
จวีวรรณ คำเนิน
ผู้วิจัย : พระชัยชนะ พิมพ์ศิริ
ประธานที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ นาวาโท วัฒนชัย หมั่นยิ่ง
กรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์
ประเภทสารนิพนธ์ : วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2548

บทคัดย่อ

T167364

การวิจัยครั้งนี้มีมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมอีสานจากกลอนลำของหมอลำ
จวีวรรณ คำเนิน ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการทำมาหากิน ด้านการอบรม
เลี้ยงดูบุตรหลาน ด้านคติความเชื่อ ในการศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหมอลำ
จวีวรรณ คำเนิน ทั้งจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีสัมภาษณ์
แบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม จากกลอนลำที่มีการบันทึกเป็น
ลายลักษณ์อักษรแล้วนำกลอนลำที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดจำนวน 100 กลอนลำ มาวิเคราะห์
ภาพสะท้อนในด้านต่าง ๆ ตามกลุ่มที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาพบว่าได้ปรากฏภาพสะท้อนสังคมอีสานในด้านประวัติศาสตร์คิดเป็นร้อยละ
22 ภาพสะท้อนสังคมอีสานในด้านการทำมาหากินคิดเป็นร้อยละ 21 ภาพสะท้อนสังคมอีสาน
ในด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานคิดเป็นร้อยละ 40 ภาพสะท้อนสังคมอีสานในด้านคติความเชื่อ
คิดเป็นร้อยละ 21

ด้านประวัติศาสตร์ ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย เนื้อหาเกี่ยวกับการ
การสร้างวีรกรรมของพระมหากษัตริย์ในการกอบกู้เอกราช เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างวีรกรรมของ
ชาวบ้านในการทำสงครามเพื่อป้องกันประเทศชาติ เนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ไทยกับต่างประเทศ

ด้านการทำมาหากิน ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับการทำมาหากินของชาวอีสานส่วนใหญ่
ยังคงยึดการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ปัญหาใหญ่ของชาวอีสานคือ
ความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำที่จะนำมาใช้ในการทำการเกษตร ขาดความรู้ในการจัดการน้ำที่ดี
ทำให้ชาวอีสานต้องไปประกอบอาชีพอื่นแทน เช่น อาชีพเก็บสาล์อรับจ้าง อาชีพค้าขาย และ
อาชีพศิลปิน แต่เมื่อทางรัฐบาลได้นำโครงการเงินฝิ่นและโครงการอีสานเขียวเข้ามาช่วยเหลือ
ชาวอีสาน ก็ทำให้ความเป็นอยู่ของชาวอีสานดีขึ้น

๓167364

ด้านการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนการประพฤติปฏิบัติตัว
ของสตรีชาวอิสลาม เนื้อหาที่สอนให้ละเว้นอบายมุข เนื้อหาที่สอนให้รู้ถึงสังขารแห่งชีวิต เนื้อหา
ที่ให้คติสอนใจ เนื้อหาที่สอนให้ลูกหลานรู้และสำนึกในบุญคุณของบุพการี เนื้อหาที่สอนในเรื่อง
การครองเรือน

ด้านคติความเชื่อ ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับคติความเชื่อของชาวอิสลามในทางพุทธศาสนา
ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่องกรรมดีกรรมชั่ว ความเชื่อเกี่ยวกับผี ความเชื่อเรื่อง
ความฝัน ความเชื่อในชาติปางก่อนและชาติหน้า ความเชื่อเรื่องสังขารเป็นสิ่งไม่เที่ยง
ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีในฮีดัยบสอง ด้านค่านิยม ปรากฏ
เนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมในการทำบุญให้ทานของชาวอิสลามทั้งนี้คงจะเป็นเพราะได้รับอิทธิจากหลัก
ธรรมคำสอนในทางพุทธศาสนา

Abstract

TE 167364

The purpose of this study was to analyze the Northeast social reflective picture from extemporaneous rhyme of Northeastern folksinger, Chawiwun Damnuem in 4 aspects; history, livelihood, bringing-up, faithfulness. The information was collected from the Northeastern folksinger, Chawiwun Damnuem, including to concerning researched documents and field information. The information was collected by an un-outlined interview, the observation both in participation and none participation, and the 100 recorded extemporaneous rhymes, then they were analyzed their reflective pictures in any defined aspects.

The result of the study found that the Northeastern social reflective picture in the history aspect was 22%, the Northeastern social reflective picture in the livelihood aspect was 21%, the Northeastern social reflective picture in the bringing-up aspect was 40%, and the Northeastern social reflective picture in the faithfulness aspect was 21%.

In the history aspect, found that the body was concerning to Thai nation history, building up the heroic deed of the kings to retrieve the independence, building up the act of folks in the war to protect the nation, and international relationship.

TE167364

In the livelihood aspect, found that the body was concerning to the majority of Northeastern people' livelihood have the main occupation in agriculture. The most of problems of Northeastern people are dryness, lack of water to use in the agriculture, lack of knowledge for water management, otherwise they have to do other occupations such as riding a trishaw for hire, commerce, and artist. However, after the government brought the installment payment project and the Green Northeastern project to help the northeastern people, their livelihood was better.

In the bringing-up aspect, found that the body was concerning to women behavior, teaching children to escape from ruination, teaching the reality of life, giving the proverbs. Teaching the children to know and realize in the benefit of their ascendants, and the body concerning to having a family.

In the faithfulness aspect, found that the body was concerning to the faithfulness of Northeastern people in Buddhism, belief about hell and heaven, misfortune, ghosts, dream, former and next life, belief that the body is uncertain, culture, value and found that Northeastern people have the value to make a merit, this by this they may be received the effect of Buddhism principle.